

Brüssel, 22. aprill 2026
(OR. en)

8452/26

ENER 193

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	22. aprill 2026
Saaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	C(2026) 2676 final
Teema:	KOMISJONI SOOVITUS, 22.4.2026, elektriosulepingute ja muude energiaosulepingute arengut takistavate tegurite kõrvaldamise kohta

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument C(2026) 2676 final.

Lisatud: C(2026) 2676 final

EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 22.4.2026
C(2026) 2676 final

KOMISJONI SOOVITUS,

22.4.2026,

**elektristulepingute ja muude energiaostulepingute arengut takistavate tegurite
kõrvaldamise kohta**

{SWD(2026) 118 final}

KOMISJONI SOOVITUS,

22.4.2026,

elektriostulepingute ja muude energiaostulepingute arengut takistavate tegurite kõrvaldamise kohta

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 292,

ning arvestades järgmist:

- (1) Taastuvenergia on kesksel kohal keskkonnasäästliku ja taskukohase elektri järjekindlal tarnimisel kodumajapidamistele, ettevõtjatele ja kõigi majandussektorite tööstusharudele ning süsinikuheite vähendamise eesmärkide saavutamisel liidus.
- (2) Taastuvenergiarajatiste kiirem kasutuselevõtt on väga oluline, et saavutada Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2018/2001¹ artiklis 3 liidu jaoks sätestatud taastuvenergiaeesmärk eesmärk, mille kohaselt taastuvenergia osakaal peab 2030. aastaks olema vähemalt 42,5 %. Samuti on vaja aidata saavutada liidus 2030. aastaks seatud eesmärk vähendada kasvuhoonegaaside heidet vähemalt 55 % kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/1119².
- (3) Mais 2022 võttis nõukogu vastu soovitus (EL) 2022/822³. Selles keskenduti taastuvenergia ostulepingutega seotud regulatiivsete takistuste kõrvaldamisele. Soovitus põhines direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 15 lõikel 8, mille kohaselt peavad liikmesriigid kõrvaldama kõik taastuvenergia ostulepingutega seotud põhjendamatud takistused ning andma oma riiklikus energia- ja kliimakavas aru tehtud edusammudest. Kõnealuse artikliga lisati uued sätted energiaostulepingute kohta.
- (4) Vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2019/943⁴ artikli 2 punktile 77 on elektriostuleping „leping, mille alusel füüsiline või juriidiline isik nõustub turutingimustel ostma elektritootjalt elektrit“. Kuigi elektriostulepingud on üldiselt seotud elektri tootmisega uutest vahenditest, hõlmab see mõiste ka olemasoleval elektritootmisel põhinevaid lepinguid, kui need on sõlmitud turupõhiselt. Vastavalt direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 2 teise lõigu punktile 14q on taastuvenergia ostuleping „leping, mille alusel füüsiline või juriidiline isik lepib kokku taastuvenergia ostmises otse tootjalt ning mis hõlmab muu hulgas taastuvelektri ostulepinguid ning

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta direktiiv (EL) 2018/2001 taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta (ELT L 328, 21.12.2018, lk 82, <http://data.europa.eu/eli/dir/2018/2001/oj>).

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1119, millega kehtestatakse kliimaneutraalsuse saavutamise raamistik ning muudetakse määruseid (EÜ) nr 401/2009 ja (EL) 2018/1999 (Euroopa kliimamäärus) (ELT L 243, 9.7.2021, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1119/oj>).

³ Komisjoni 18. mai 2022. aasta soovitus (EL) 2022/822 taastuvenergiaprojektidele loa andmise menetluste kiirendamise ja energiaostulepingute lihtsama sõlmimise kohta (ELT L 146, 25.5.2022, lk 132, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reco/2022/822/oj>).

⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuni 2019. aasta määrus (EL) 2019/943, milles käsitletakse elektrienergia siseturгу (ELT L 158, 14.6.2019, lk 54, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2019/943/oj>).

taastuvatest energiaallikatest toodetud kütte ja jahutuse ostulepinguid“. Seega hõlmab see määratlus ka taastuvallikatest toodetud vesiniku ostulepinguid,⁵ taastuvallikatest toodetud kütte ja jahutuse ostulepinguid ning biometaani ostulepinguid.

- (5) Vastavalt direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 15 lõikele 8 peab komisjon pärast liikmesriikide tehtud hindamisi analüüsima taastuenergia ostulepingutega, sealhulgas nende sõlmimisega seotud takistusi, pöörates erilist tähelepanu piiriüleste taastuenergia ostulepingute sõlmimist takistavatele teguritele, ning andma välja suunised selliste takistuste kõrvaldamiseks. Eelkõige saab komisjon toetada liikmesriike taastuenergia ostulepingute potentsiaali kindlakstegemisel nende asjakohastel turgudel, et neil oleks võimalik anda oma panus liidu taastuenergiaeesmärkide saavutamisse. Vastavalt määruse (EL) 2019/943 artikli 19a lõikele 10 peab komisjon hindama, kas elektriostulepingute sõlmimise takistused on püsivad ja kas nende lepingute turud on piisavalt läbipaistvad. Selles artiklis on ka sätestatud, et komisjonil on õigus koostada suuniseid takistuste, sealhulgas ebaproportsionaalsete menetluste või tasude kõrvaldamise kohta.
- (6) Määruse (EL) 2019/943 artikliga 19b tehti Euroopa Liidu Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostöö Ametile (ACER) ülesandeks hinnata igal aastal elektriostulepingute turgu nii liidu kui ka liikmesriikide tasandil. Selle kohustuse täitmiseks avaldas ACER 2025. aasta novembris liidu kohta esimesed sihtotstarbelised riigipõhised teabelehed ja ühe kokkuvõtte⁶. Need esitati koos hulгимүүгитuru järelevalve aruandega,⁷ mille ühes osas käsitletakse pikaajaliste turgude, sealhulgas elektriostulepingute rolli. Määruse (EL) 2019/943 artikli 19b kohaselt pidi ACER hindama ka seda, kas on vaja täiendavaid vabatahtlikult kasutatavaid elektriostulepingu vorme. Pärast hindamist jõudis ACER 2024. aasta oktoobris järeldusele, et kasutusel olevad vormid, mille on välja töötanud tööstusliidud ja riikide ametiasutused, on praeguste turuvajaduste jaoks piisavad ning et otsustava tähtsusega turutõkete, näiteks projektide arendamist takistavate asjaolude kõrvaldamisega saaks elektriostulepingute turgu olulisemalt mõjutada⁸.
- (7) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2019/944⁹ artikliga 18a reguleeritakse elektritarnijate riski juhtimist. Selles raamistikus hõlmab see elektriostulepingute kasutamist tarnijate riskimaandamisstrateegia osana koos muude vahenditega, näiteks forvardlepingutega. Kui elektriostulepingute turud on piisavalt arenenud, saavad liikmesriigid selle sätte alusel nõuda jaetarnijatelt taastuvelektri ostulepingute kasutamist ja niimoodi on võimalik riigi tasandil stimuleerida nõudluse teket elektriostulepingute turul.
- (8) Puhtasse energiasse ja muudesse energiakandjatesse investeerimise soodustamiseks on olulised pikaajalised vahendid. Kõige levinumad pikaajalised vahendid

⁵ Selles kontekstis viitab mõiste „vesinik“ ka vesiniku derivaatidele, näiteks ammoniaagile.

⁶ ACER, „Power Purchase Agreements country sheets Monitoring Report 2025“ (2025. aasta aruanne elektriostulepinguid käsitlevate riigipõhiste teabelehtede järelevalve kohta), 2025.

⁷ ACER, „Progress of EU electricity wholesale market integration 2025 Monitoring Report“ (2025. aasta aruanne ELi elektri hulгимүүгитuru lõimimise edenemise kohta), 2025.

⁸ ACER – Assessment on the need of ACER’s voluntary Power Purchase Agreement template(s) (aruanne ACERi vabatahtlikult kasutatavate elektriostulepingu vormi(de) vajalikkuse kohta), 2024.

⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuni 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/944 elektrienergia siseturu ühiste normide kohta ja millega muudetakse direktiivi 2012/27/EL (ELT L 158, 14.6.2019, lk 125, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2019/944/oj>).

elektrienergiasektoris on forvardturu tooted,¹⁰ elektriostulepingute turud ja avaliku sektori poolt otsese hinnatoetuskava vormis antava toetuse puhul kahesuunalised hinnavahelepingud¹¹. Praegustel forvardturgudel on tavaks pakkuda piiratud toetust pikaajalisteks investeeringuteks taastuv- või tuumaenergiasse ning selline lähenemisviis sobib paremini lühiajaliste (järgmise kuu) või keskpika perioodi vajaduste rahuldamiseks¹². Taastuv- ja tuumaenergia kasutuselevõtu peamiste võimaldajatena on esile kerkimas pikema tähtajaga vahendid, näiteks elektriostulepingud ja kahesuunalised hinnavahelepingud, mis tagavad hindade stabiilsuse ja muudavad uued projektid rahaliselt elujõulisemaks. Elektriostulepingud ja kahesuunalised hinnavahelepingud võivad toetada täiendavaid investeeringuid taastuvenergia- ja tuumarajatistesse ning tänu nendele saavad tarbijad kasu puhtast ja vähese süsinikuheitega energiast¹³. Seepärast peaksid liikmesriigid kavandama ja rakendama elektritootmise toetuskavasid, t toetuse saamine ja elektriostulepingud peaksid toimima üksteisest eraldi, et kumbki täidaks oma eesmärgi.

- (9) Elektrilepinguid saab sõlmida eri vormis, mistõttu ka asjaosaliste riskid jagunevad erinevalt. Füüsilised elektriostulepingud hõlmavad elektrienergia füüsilist tarnimist ning sellega seotud tasakaalustamis- ja kavandamiskohustusi. Nendega kaasneb ostja jaoks mahu- ja tasakaalustamatusrisk. Finantsvaldkonda kuuluvate elektriostulepingute puhul arveldatakse rahaliselt võrdlusturuhinna alusel ning füüsilist tarnimist ja tasakaalustamatuse juhtimist käsitletakse eraldi. Elektriostulepingud võivad erineda ka tarneprofiilide lõikes. Tootmispõhiste elektriostulepingute puhul kandub mahurisk üle ostjale, kes on avatud tootmis- ja profiiliriskile, mis taastuvenergia tootmise muutuvate vahendite kontekstis võib olla märkimisväärselt suur¹⁴. Baaskoormusel põhinevad või nõudluspõhised elektriostulepingud tagavad kindla tarneprofiili, mille puhul profiili- ja tasakaalustusriskid kantakse üle tootjale või vahendajale. Lisaks püütakse ettevõtetevaheliste elektriostulepingutega, mille sõlmivad elektritootjad ja turuosalisel, kes ei ole lõpptarbijad (nt tarnijad või kauplejad), tavaliselt maandada hinnariski ja toetada süsinikuheite vähendamise eesmärkide saavutamist. Võrreldes litsentsitud tarnijatega sõlmitud elektriostulepingutega võivad selliste lepingutega aga kaasnedavad krediidiriski-, baas- ja regulatiivsed riskid. Seepärast määrab elektriostulepingu struktuur hinna-, mahu-, profiili-, tasakaalustamis- ja krediidiriskide jagunemise lepinguosaliste vahel. Need valikud mõjutavad puhtasse energiasse tehtavate investeeringute rahastamiskõlblikkust.

¹⁰ Käesolevas soovitusel tähendavad „forvardturu“ tooteid, mis tarnitakse kaks päeva enne elektri reaalajas tarbimist ja tootmist ning mis hõlmavad börsil kaubeldavaid tooteid, näiteks futuure.

¹¹ Määruse (EL) 2019/943 artikliga 19d on ette nähtud kahesuunaliste hinnavahelepingute kasutamine, kui liikmesriigid pakuvad toetuskavasid teatava tehnoloogia arendamiseks.

¹² ACER, „Progress of EU electricity wholesale market integration 2025 Monitoring Report“ (2025. aasta aruanne ELi elektri hulgimüügituru lõimimise edenemise kohta), 2025.

¹³ Vt ACER, „Progress of EU Electricity wholesale market integration – 2025 Monitoring Report“ (2025. aasta aruanne ELi elektri hulgimüügituru lõimimise edenemise kohta), 2025, Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuni 2024. aasta määruse (EL) 2024/1747 (millega muudetakse määrusi (EL) 2019/942 ja (EL) 2019/943 seoses liidu elektrituru korralduse parandamisega (ELT L, 2024/1747, 26.6.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1747/oj>)) põhjendus 45 ning komisjoni suunised kahesuunaliste hinnavahelepingute kavandamise kohta (ELT C, C/2025/6701, 19.12.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/6701/oj>).

¹⁴ Tavapärastel on enamik elektriostulepingutest tootmispõhised. Taastuvenergia tootmise vahendite hinda langetava mõju suurenemine (kui konkreetse energiatehnoloogia tulud ja väärtus vähenevad tänu selle tehnoloogia laialdasemale levikule) ja negatiivse hinnaga tundide arvu suurenemine mõjutavad siiski lepingute kasumlikkust arendajate ja ostjate jaoks ning seetõttu ka seda liiki mudeli kasutuselevõttu.

- (10) Piiriülene elektriostuleping on kahepoolne leping, mille alusel ostja saab elektrit teises riigis asuvalt tootjalt¹⁵. Piiriüleused elektriostulepingud on riigisisestest lepingutest keerukamad, sest nendega on seotud riskid, mis tulenevad pakkumispirkondade ja võrkudevaheliste ühenduste energiavoogude hindade erinevusest. Lepinguosalised saavad neid riske maandada elektrienergia forvardturgudel või pikaajaliste ülekandeõiguste omandamise kaudu.
- (11) Energiaühenduse lepingu osaliste eesmärk on vähendada energiasüsteemide süsinikuheidet ja lõimida need liidu elektrienergia siseturuga, mille tulemusena turud lõpuks liidetakse. Seega võivad energiaühenduse lepingu osaliste ja liidu liikmesriikide turuosaliste vahelised piiriüleused elektriostulepingud toetada turu järkjärgulist lõimimist ja investeerimist puhta energia tootmisse, leevendades samal ajal hindade volatiilsust.
- (12) Aastatel 2020–2024 suurenes elektrienergia hulk, mille kohta sõlmiti liidus igal aastal leping uute ettevõtetevaheliste elektriostulepingute alusel, neli korda, s.o 7,4 TWh-lt 31,4 TWh-le. Samamoodi suurenes sõlmitud lepingute arv 60-lt 2020. aastal 276-le 2024. aastal. Pärast kõnealust kiiret laienemist võib 13 liikmesriiki pidada küpseks elektriostulepingu turuks, samas kui seitset liikmesriiki võib käsitada tärkava turuna. Ülejäänud seitsmes liikmesriigis on lepinguid sõlmitud väga vähe. Kui algselt oli elektriostulepingute turul valdav tuuleenergia tootmine, põhines enamik lepingutest 2024. aastaks päikeseenergia tootmisel ja üle 10 % olid hübriidlepingud, mille puhul on ühendatud mitu tehnoloogiat, sealhulgas salvestusvahendid. Elektriostulepingute turu peamine liikumapanev jõud on info- ja kommunikatsioonitehnoloogia sektor – 2024. aastaks kanti seal kõnealuste lepingute alusel üle rohkem kui 40 % elektrienergiast, ning sellele järgnesid metalli- ja kaevandussektor, kapitalikaupade sektor ja keemiasektor¹⁶.
- (13) Avalikkusele on teada mõned üksikud kahepoolsed tuumaenergiapõhised lepingud, mida käsitatakse elektriostulepinguna üksnes juhul, kui need vastavad määruse (EL) 2019/943 artikli 2 punktis 77 esitatud määratlusele. Hiljuti on teadaolevalt sõlmitud lepingud elektrivarustusettevõtja ja suurtarbija või tarbijate konsortsiumi vahel olemasolevate varadega toodetud elektri ostmiseks. Tuumaenergiapõhised elektriostulepingud võivad aidata rahastada uusi rajatise, näiteks koostööpõhiste investeerimismudelite kaudu.
- (14) Kindlaks on tehtud kaks peamist elektriostulepingute arengut takistavate tegurite kategooriat, täpsemalt regulatiivsed ja mitteregulatiivsed takistused. Pealegi ei pruugi turudünaamika mõnikord soodustada elektriostulepingute sõlmimist.
- (15) Esiteks tuleb nimetada järgmisi regulatiivseid takistusi: elektriostulepingute käsitlemisega seotud raamatupidamiseskirjad; õigusnormide mõju ja päritolutagatiste raamistiku liikmesriikides rakendamise mõju ettevõtjast ostjate kestlikkuspoliitikale ning üldised regulatiivsed takistused taastuvenergia kasutuselevõtul, näiteks võrguga liitumise eeskirjad või pikad loamenetlused.

¹⁵ Kuna mõnes liikmesriigis on mitu pakkumispirkonda, oleks ostja ja sama riigi mõnes teises pakkumispirkonnas asuva tootja vahelisel elektriostulepingul palju piiriülese elektriostulepingu tunnuseid.

¹⁶ Andmed pärinevad järgmisest väljaandest: Grant Thornton, „Capgemini Invent – Understanding the renewables power purchase agreements market 2026“ (Capgemini Invent - taastuvallikatest toodetud elektri ostulepingute turg aastal 2026).

- (16) Teiseks on elektriostulepingute turgude kasvu takistavateks mitteregulatiivseteks teguriteks võimalike ostjate krediidivõime, teadmiste puudumine ning muud probleemid, mida väikesed ja keskmise suurusega tarbijad kogevad elektriostulepingu sõlmimisel suure energiatootmisrajatisega; elektriostulepingute turgude vähene läbipaistvus; elektriostulepingute puudulik standardimine ning elektriostulepingute vähene kasutamine avaliku sektori hankijate seas.
- (17) Kolmandaks tuleb märkida, et see, kuidas turudünaamika mõjutab elektriostulepingute kasvu, mõjutab ka elektriostulepingute arengu tempot, kuigi ei kujuta endast takistist. Eelkõige vähendavad taastuenergia hinda langetava mõju¹⁷ suurenemine ja negatiivsete hindade sagedasem esinemine elektriturgudel arendajate ja ostjate huvi traditsiooniliste tootmispõhiste elektriostulepingute vastu ning põhjustavad viivitusi elektriostulepingute üle peetavatel läbirääkimistel. Samamoodi mõjutavad taastuvalikatest toodetud elektri ostulepingute turgude dünaamikat elektrisüsteemi vähene paindlikkus ja vajadus kiiremini lõimida muudel allikatel kui fossiilkütustel põhinevad paindlikud elektritootmisvõimalused, luues stiimuleid paindlike ostulepingute allkirjastamiseks. Likviidsuse puudumine teatavatel forvardturgudel mõjutab samuti elektriostulepinguid, eriti finantsvaldkonda kuuluvaid elektriostulepinguid, kuna forvardturud võimaldavad hindu võrrelda ja forvardlepinguid kasutatakse sageli täiendava riskimaandusvahendina, et vähendada elektriostulepingutele allakirjutanute hinnariske.
- (18) Lisaks turupõhisele dünaamikale mõjutab avaliku sektori toetus keskkonnasäästlikule tootmisele mõnes konkreetnes liikmesriigis tugevalt ka sealse elektriostulepingute turu potentsiaalset kasvu. Avaliku sektori sellise toetuse suurendamine, mis toimub üldiselt kahepoolsete hinnavahelepingute vormis, vähendab elektriostulepingute atraktiivsust müüjate jaoks, kuna riigiga sõlmitud lepingud vähendavad uute projektidega seotud riske ja rahastamiskulusid.
- (19) Seoses elektriostulepingute turu läbipaistvusega tuleb teatavat künnist ületavatest elektriostulepingutest teatada ACERile kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1227/2011¹⁸. ACER kasutab seda ja muid teabeallikaid elektriostulepingute turgude iga-aastasel hindamisel määruse (EL) 2019/943 artikli 19b alusel.
- (20) Aja jooksul vajavad elektriostulepingute ja muude energiaostulepingute turud piisaval arvul energiatootmisprojekte. Tootmis- ja salvestusvõimsuse uue põlvkonna lahenduste kasutuselevõttu piiravad sageli mitmed tegurid, näiteks võrguga liitumine või loamenetlused. Neid probleeme on võimalik lahendada regulatiivsete ja poliitikameetmete kehtestamisega, et kõrvaldada kitsaskohad, mis aeglustavad loamenetlusi ning takistavad uute tootmis- ja salvestusprojektide kasutuselevõttu. Sellised meetmed hõlmavad loamenetluste digitaliseerimist ja selle tagamist, et lube menetlevatel asutustel on piisavalt töötajaid. Loamenetluste kiirendamise seisukohast on väga oluline võtta tulemuslikult ja õigel ajal üle ning viia ellu direktiivi (EL) 2018/2001 sätteid loamenetluste ja ruumilise planeerimise kohta.

¹⁷ Hinda langetav mõju tekib siis, kui konkreetse taastuenergiatehnoloogia tulud ja väärtus vähenevad selle tehnoloogia osakaalu suurenemise tõttu turul.

¹⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2011. aasta määrus (EL) nr 1227/2011 energia hulгимүүгитuru terviklikkuse ja läbipaistvuse kohta (ELT L 326, 8.12.2011, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1227/oj>).

- (21) Selleks et vähendada energianõudlust ja tippkoormust ning soodustada paindlikku energiatarbimist, tuleks kaaluda elektriostulepingute edendamist keskkonnasäästliku elektri hankimiseks ning nõudluspoolega seotud energiatõhusus- ja paindlikkusmeetmete rakendamist. Lõimitud lähenemisviisid, mille puhul elektriostulepingud on kombineeritud energiatõhususteenustega, näiteks energiatõhususlepingutega, aitavad vähendada hinnavolatiilsust, muuta energia lõpptarbijate jaoks taskukohasemaks ning alandada kogu süsteemi üldkulusid ja energiasüsteemi ümberkujundamise kulusid. Seepärast peaksid liikmesriigid innustama elektriostulepingute ostjaid, eelkõige avaliku sektori asutusi ja suuri energiatarbijaid, kaaluma lepingute kombineerimist kulutõhusate energiatõhusus- ja paindlikkusmeetmetega.
- (22) Määruse (EL) 2019/943 artikli 19a lõikega 5 on taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergia toetuskavasid taotlevate või nendest kasu saavate projektide puhul ette nähtud võimalus reserveerida osa elektrist müügiks turupõhiste kokkulepete, sealhulgas elektriostulepingute alusel. Kahesuunalised hinnavahelepingud ja elektriostulepingud tuleb omavahel kombineerida viisil, mis ei moonuta konkurentsi ja millega tagatakse, et elektriostulepingute alusel toimub müük turutingimustel¹⁹. Kuna määrusega (EL) 2019/943 on ette nähtud kasutada kahesuunalisi hinnavahelepinguid otsuste hinnatoetuskavade vormis investeeringute tegemiseks uutesse taastuvatel energiaallikatel ja tuumaenergial põhinevatesse energiatootmisrajatistesse, muutuvad seda liiki kombinatsioonid tõenäoliselt üha sagedasemaks²⁰. Kui aga riik soovib järgida muid poliitikaeesmärke, nagu teatavate tööstusharude sihtotstarbeline toetamine, on olemas muud riigiabi võimalused, näiteks puhta tööstuse kokkuleppega seotud riigiabi raamistikus²¹ pakutavad võimalused. Koos energiasüsteemi ümberkujundamise täiendava stimuleerimisega selliste vahendite abil nagu kahesuunalised hinnavahelepingud, mida saab kombineerida elektriostulepingutega, on tulemuseks madalama hinnaga elektriostulepingud, mis on ostjate jaoks kasulikud.
- (23) Ostjate krediitdivõimega seoses sisaldab määrus (EL) 2019/943 nõuet, mille kohaselt liikmesriigid peavad tagama, et sellised instrumendid nagu turuhinnaga tagatissüsteemid, millega vähendatakse ostja makseviivitusega seotud finantsriske, on olemas ja kättesaadavad tarbijatele, kes seisavad silmitsi elektriostulepingute turule sisenemise tõketega ja kes ei ole rahalistes raskustes. Selles raamistikus on liikmesriikidel lubatud kasutada erasektori vahendeid või luua riiklikke tagatiseid. Euroopa Investeerimispank ja komisjon käivitasid liidu tasandil 2025. aastal katseprogrammi, et anda edasigarantii osale elektriostulepingutest, mille on sõlminud keskmise suurusega ja suuremad ettevõtjad; tegemist on algatusega, mille eesmärk on täiendada riiklikke tagatiseid²². Vastavalt määrusele (EL) 2019/943 peavad liikmesriigid koordineerima oma algatusi ka liidu tasandil. Seepärast peaksid liikmesriigid, kes

¹⁹ Komisjoni suunised kahesuunaliste hinnavahelepingute kavandamise kohta (ELT C, C/2025/6701, 19.12.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/6701/oj>).

²⁰ Pärast toetuskavade kehtivuse lõppu on neid rajatise käitavatel üksustel lubatud allkirjastada ka elektriostulepinguid. Selline olukord tekib suurema tõenäosusega siis, kui toetuskavade kestus on rajatise elueaga võrreldes lühike. Nii võivad elektriostulepingute allikaks olla tuumarajatised, mis on väga pika elueaga.

²¹ Komisjoni teatis „Puhta tööstuse kokkuleppe toetamiseks võetavate riigiabi meetmete raamistik“ (puhta tööstuse kokkuleppe riigiabi raamistik), C(2025)7600.

²² Elektriostulepingute laenupaketi üleeuroopaline tagatisprogramm. Kättesaadav: <https://www.eib.org/en/projects/pipelines/all/20250202>

otsustavad välja töötada riiklikud tagatised, tagama asjakohase kooskõlastamise EIP rahastamisvahendiga.

- (24) Elektriostulepingutega kauplemine nii era- kui ka avaliku sektori turuplatvormidel aitab edendada energiaostulepingute turu standardimist ja suurendada selle läbipaistvust. See parandab likviidsust, vähendab tehingukulud ja lõppkokkuvõttes ka turule sisenemise tõkkeid. Ühtlasi võivad nendel platvormidel pakutavad standardsed elektriostulepingud saada kasu sellistest vahenditest nagu turuhinnaga tagatissüsteemid²³. Teisest küljest on vaja ka kohandatud elektriostulepinguid, mis võimaldavad teatavatel tarbijatel paremini maandada oma tarbimisriske. Sõltuvalt turuvalmidusest võivad elektribörsid ja muud vahendajad töötada elektriostulepingute turu toetamiseks välja uusi platvorme või konkreetseid turutooteid. Seepärast peaksid liikmesriigid tagama, et elektriostulepingute turuplatvormide väljaarendamisel ei tekiks takistusi, et nende kasutamine turuosaliste poolt jääks vabatahtlikuks ning et riiklike turuplatvormide ja erasektori pakutavate alternatiivide vahel valitseks aus konkurents.
- (25) Elektriostulepingute turul esinevate teatavate takistuste kõrvaldamisel võivad abiks olla mitme ostjaga elektriostulepingud. Need elektriostulepingud aitavad nõudlust koondades vähendada turu killustatust, luua juurdepääsuvõimalusi väiksematele ostjatele ja hajutada vastaspoole riski. Kuna nõudluse koondamine on keerukas protsess, millega kaasnevad suured tehingukulud, võib nõudluse koondajatel olla oluline roll mitme ostjaga elektriostulepingute turu laiendamisel. Need nõudluse koondajad, sealhulgas kodanike energiakogukonnad või taastuvenergiakogukonnad, kasutavad elektritootjaga läbirääkimiste pidamiseks ja võimalikele ostjatele konkreetse pakkumise tegemiseks tüüptingimusi. Mõnel juhul aitavad vahendajad, näiteks tööstuspargid või ettevõtjate ühendused, luua ostjate rühmi selliste lepingutesõlmimiseks. Mitme ostjaga elektriostulepingute kasutuselevõttu saavad edendada ka põhikliendid, kuna suurte ostjate nõudlusest piisab, et tootja oleks valmis pakkuma lepinguid, millega omakorda saavad ühineda ka väiksemad ostjad. Seepärast peaksid liikmesriigid tagama, et mitme ostjaga elektriostulepingute sõlmimisel ja nõudluse koondamisel ei esineks takistusi. Nagu kõigi ühisostulepingute puhul, peavad mitme ostjaga elektriostulepingute osalised järgima konkurentsieeskirju²⁴.
- (26) Avaliku sektori asutustel on pikaajaline ülevaade oma elektritarbimisest ja oma energianõudluse kaudu saavad nad aidata kaasa liidu kliima- ja energiaeesmärkide saavutamisele. Elektrienergia hankimiseks kasutavad nad riigihankeid. Avaliku sektori asutuste energiavajadusi saab rahuldada ka elektri hankimisega elektriostulepingute kaudu, eelkõige kombineerituna nõudluse vähendamist võimaldavate energiatõhususteenustega, sealhulgas energiatõhususlepingute kaudu. Lisaks võivad avaliku sektori asutused, kes kasutavad energia ostmiseks elektriostulepinguid, tegutseda põhiklientidena ja kutsuda teisi kliente mitme ostjaga elektriostulepingutega ühinema. Seepärast peaksid avaliku sektori asutused edendama nõudluse koondamist, osaledes aktiivsemalt elektriostulepingute turul. Uusi kliente tuleks kaasata

²³ Kõik riiklikud tagatised peavad olema kooskõlas riigiabieeskirjadega. Vt komisjoni teatis EÜ asutamislepingu artiklite 87 ja 88 kohaldamise kohta garantiidena antava riigiabi suhtes (ELT C 155, 20.6.2008, lk 10).

²⁴ Suunised ühisostukokkulepete ja tüüptingimuste kooskõla kohta liidu konkurentsieeskirjadega on esitatud komisjoni teatise „Suunised Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 101 kohaldatavuse kohta horisontaalkoostöö kokkulepete suhtes“ (ELT C 259, 21.7.2023, lk 1) 4. ja 8. jaos.

elektriostulepingusse objektiivselt, läbipaistvalt ja mittediskrimineerivalt ning kooskõlas riigiabieeskirjadega.

- (27) Elektriostulepinguid käsitlevad raamatupidamiseeskirjad on muutumas. Eelkõige avaldas Rahvusvaheliste Raamatupidamisstandardite Nõukogu (IASB) hiljuti praeguste raamatupidamisnõuete muudatused, milles kirjeldatakse nii füüsiliste kui ka finantsvaldkonna elektriostulepingute suhtes kohaldatavaid lähenemisviise, ja mille liit on ametlikult vastu võtnud. Füüsiliste elektriostulepingute puhul pakub erilist huvi oma tarbeks toodetud elektrit käsitleva erandi kohaldamise eeskirjade selgitamine. Kõik elektriostulepingute ostjad ei rakenda siiski IFRSi raamatupidamisstandardeid, sest paljud neist kohaldavad selle asemel siseriiklikke raamatupidamiseeskirju. Seepärast peaksid liikmesriigid võtma arvesse elektriostulepingute turul tegutsevate sidusrühmade seisukohti ja kui nende raamatupidamiseeskirjad takistavad elektriostulepingute sõlmimist, asjaomased eeskirjad läbi vaatama.
- (28) Taastuvelektri ostulepingud hõlmavad üldjuhul ka päritolutagatise, millega tõendatakse, et elekter pärineb taastuvatest energiaallikatest. Päritolutagatise annavad välja selleks ettenähtud asutused komplektidena ja elektritarbijad kasutavad neid tõendamaks, et nende tarbitav elekter on pärit taastuvatest energiaallikatest. Päritolutagatiseid ei ole aga ajaliselt kuigi täpsed ja sisaldavad sageli koondandmeid tootmise kohta kuu või aasta lõikes, mis tähendab, et need ei ole ostja tegeliku tarbimisega kuigi tihedalt seotud. Ühtlasi ei võimalda päritolutagatiste ajalise täpsuse vajakajäämised ära kasutada nõudluse paindlikkust või taastuenergia tootmisega seotud lühiajalise energiasalvestamise võimalusi. Sama probleem esineb geograafilisel tasandil, kuna elektriostulepingu ostja võib asuda mõnes teises pakkumispiirkonnas (piiriülene elektriostuleping), mis jääb päritolutagatise väljaandmise kohast väga kaugele. Seepärast peaksid liikmesriigid tagama, et nende määratud pädevad asutused võimaldavad salvestusseadmest saadava elektrienergia puhul välja anda ja üle kanda turuajaühiku täpsusega päritolutagatise, mis kajastavad pakkumispiirkonda, kus asjaomane elektrienergia toodeti. Samuti peaksid liikmesriigid tagama, et päritolutagatise oleks võimalik piiriülevalt vahetada, hõlbustades nii viisi piiriüleste elektriostulepingute sõlmimist.
- (29) Erinevalt elektriostulepingutest ei ole muude energiaostulepingute puhul elektrituru eripära vaja kajastada. Vesiniku, kütte ja jahutuse või biometaaniga ostulepingutel võib olla ladustatavate kaupade, näiteks maagaasi ostulepingutega, palju ühiseid omadusi (sealhulgas puhtus ja kvaliteeditase).
- (30) Selleks et taastuallikatest toodetud vesiniku ja biometaaniga ostulepingute alusel tarbitud energiat saaks direktiivi (EL) 2018/2001 eesmärkide saavutamisel arvesse võtta, tuleb lepingutega tagada asjaomaste kestlikkustõendite ja päritolutagatiste kandmine liidu andmebaasi²⁵.
- (31) Taastuallikatest toodetud vesiniku ostulepingud võivad soodustada investeerimist uutesse elektrolüüsiseadmetesse ning neis tuleb täpsustada tarneviisi (nt torujuhe või veetransport), tõendada õigusnormidest tulenevate tingimuste täitmist ja kirjeldada hinnakujundusmudelit, mille puhul võrdlushinnaindeksid on alles kujunemisjärgus.
- (32) Biometaaniga ostulepingutes, mis võivad hõlmata nii olemasolevaid kui ka uusi tootmisrajatiseid, tuleb täpsustada tarneviisi (nt maagaasi torujuhe või füüsiline tarnimine) ja hinnakujundusmudelit. Nii nagu elektriostulepingute puhul, võib ka

²⁵ Direktiivi (EL) 2018/2001 artikkel 31a.

biometaani ostulepingud koondada suuremasse portfelli, kuhu kuuluvad ka muud gaasid, või vormistada finantslepinguna, mis hõlmab päritolutagatiste ja kestlikkustõendite vahetamist liidu andmebaasis.

- (33) Kuigi biometaani saab turustada piiriülel, on selliste ostulepingute turg endiselt väga killustatud. Liidus täielikult toimiva andmebaasi süstemaatiline kasutamine taastuvatest energiaallikatest toodetud gaaskütuste jälgimiseks aitab elavdada piiriülest biometaanikaubandust liikmesriikide vahel ning suurendada selle päritolu läbipaistvust ja usaldusväärsust.
- (34) Liikmesriigid peaksid muu hulgas biometaani ostulepingute kaudu tagama, et nende toetuskavad oleksid kavandatud nii, et need ei takistaks piiriülest biometaaniga kauplemist. Kui avaliku sektori toetuskavad biometaani tootmiseks on sobivalt üles ehitatud, võivad need olla täienduseks piiriülese biometaanikaubanduse lepingutele, eelkõige juhul, kui need võimaldavad tootjatel müüa teiste liikmesriikide tarbijatele biometaani, mille eest toetust ei maksta. Nende probleemide lahendamisele võib kaasa aidata ka üleminek tootmispõhistelt toetusmeetmetelt nõudluspõhistele toetusmeetmetele.
- (35) Kütte ja jahutuse ostulepingud seevastu on oma olemuselt kohalikud ning nende puhul on sageli vaja kasutada spetsiaalset taristut, näiteks kaugkütte- ja kaugjahutusvõrke. Soojatootja võib tarnida nii taastuvatest energiaallikatest (ümbritseva keskkonna energiast, maapõueenergiast, päikese soojusenergiast või biomassist) toodetud kütet või jahutust kui ka elektrikatlast saadud kütet või tööstuslikku heitsoojust või -jahutust. Kütet ja jahutust saab tarnida kas otse või soojuspumba kaudu ning seda on võimalik kombineerida soojuse salvestamisega. Peamine eeltingimus on kohalike keskkonnasäästliku kütte ja jahutuse allikate, sealhulgas näiteks tuumarajatiste täpne kaardistamine ning nende vastavusse viimine kohaliku nõudlusega, arvestades asjakohast temperatuuritaset. Kuigi soojuse tootmine on eelkõige tööstussektoris tavaliselt kasutaja omanduses, on üha laiemalt levima hakanud energiavarustuse ja küteteenuse pakkumise lepingud. Selle mudeli puhul võtab tarnija enda kanda finants-, tehnika- ja energiatõhususriskid, paigaldab kütteseadme ja käitab seda ostja rajatistes, kasutades üha sagedamini ka soojuse salvestamist. Elektrienergiapõhiste lahenduste puhul võib tarnija tegutseda energiavahendajana, kes müüb elektriturgudel ja võrguteenuste puhul paindlikkusteenuseid.
- (36) Kütte- ja jahutusenergia ostulepingud võivad aidata leevendada soojus- ja jahutusenergia tarnimise investeerimisega seotud peamist riski, st soojusallika toimimise ja kvaliteedi ebakindlust, ning tagada investeringute pikaajalise kindluse. Kaugkütte- ja -jahutusprojektide puhul saab neid tulemuslikult toetada konkreetsete riskivähendamiskavadega. Tööstussektoris alles kujunemisjärgus taastuvenergia- ja heitsoojuseturul²⁶ on kütte ja jahutuse ostulepingutel oluline roll ka teadlikkuse suurendamisel hõlpsasti jäljendatavate lepinguliikide ja finantsilise ülesehituse kaudu. Seepärast peaksid liikmesriigid tagama olemasolevate keskkonnasäästliku soojuse ja jahutuse allikate kaardistamise kohalike kütte- ja jahutuskavade kaudu ning kehtestama heitsoojus- ja -jahutusenergiaga ning taastuvenergiaga põhineva kütte ja jahutusega seotud riskide vähendamise kavad, eelkõige kaugkütte ja -jahutuse puhul.

²⁶ Direktiiviga (EL) 2018/2001 on kehtestatud taastuvenergiapõhiste kütte- ja jahutuslepingute raamistik; lisaks tunnustatakse selles heitsoojus- ja -jahutusenergia taaskasutamise tähtsust liidu energiasüsteemi jaoks ning selle koostoimet taastuvenergiaga. Käesolev soovitus hõlmab taastuvenergia ning heitsoojus- ja -jahutusenergia ostulepinguid, millel on ühised tunnused.

- (37) Käesolev soovitus ei tohiks piirata liidu õiguse kohaldamist, eelkõige energeetika ja konkurentsi valdkonnas,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA SOOVITUSE:

- (1) Liikmesriigid peaksid kindlaks määrama taastuvenergia tootmise ja salvestamise vahendite kiire kasutuselevõtu tingimused.
- (2) Liikmesriigid peaksid elektriostulepingute kasutuselevõttu edendava poliitika kehtestamisel julgustama lepinguosalisi, eelkõige avaliku sektori asutusi ja suuri energiatarbijaid, kaaluma elektriostulepingute kombineerimist kulutõhusate nõudluspõhiste meetmetega, et tagada energiatõhusus ja paindlik energiatarbimine.
- (3) Kui Euroopa eesmärkide saavutamiseks on vajalik, peaksid liikmesriigid kavandama ja rakendama elektritootmise toetuskavasid nii, et need täiendaksid elektriostulepinguid, võimaldaksid neid sõlmida ja ei tekitaks elektriturgudel konkurentsimoonutusi.
- (4) Kui elektritootmisse investeerimise toetamiseks kasutatakse kahesuunalisi hinnavahelepinguid või mõnes muus vormis kavasid, mida kombineeritakse elektriostulepingutega, tuleks asjaomaseid toetuskavasid kavandada nii, et need:
 - (a) väldiksid elektriostulepingu ostja ristsubsideerimise ohtu;
 - (b) väldiksid moonutuste tekitamist elektriostulepingute turgudel
 - (c) vähendaksid likviidsuse vähenemise ohtu teistel elektriturgudel.

Liikmesriigi volitatud üksusel peaks olema lubatud müüa mis tahes tarbijale, sealhulgas piiriülevalt, edasi osa kahesuunaliste hinnavahelepingutega toetatavast võimsusest, kasutades pakkumismenetlusega sõlmitud elektriostulepinguid, mille tähtaeg on ligikaudu viis aastat.

- (5) Kui liikmesriigid otsustavad välja töötada riiklikud tagatised, peaksid nad tagama asjakohase koordineerimise EIP edasigarantiiga laenuinstrumendi kaudu, et toetada keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjaid ja suuremaid äriühinguid ettevõtetevaheliste elektriostulepingute sõlmimisel taastuvenergia tarnijatega.
- (6) Liikmesriigid peaksid tagama, et elektriostulepingute turuplatvormide arendamisel ei oleks takistusi ja et nende kasutamine jääks turuosalistele vabatahtlikuks. Liikmesriigid võivad turuplatvormidel kaubeldavate elektriostulepingute puhul kaaluda selliste vahendite pakkumist nagu turuhinnaga tagatissüsteemid. Liikmesriigid peaksid riiklike turuplatvormide väljaarendamisel tagama ausa konkurentsi erasektori pakutavate alternatiividega.
- (7) Selleks et muuta elektriostulepingud väiksematele ostjatele kättesaadavamaks, peaksid liikmesriigid tagama, et mitme ostjaga elektriostulepingute sõlmimisel ei esine takistusi, aitama suurendada potentsiaalsete ostjate ja vahendajate teadlikkust nende lepingute olemasolust ning hõlbustama asjaomaste lepingute allkirjastamist mis tahes riikliku tagatise raames. Nad peaksid tagama, et on olemas kõik tingimused nõudluse koondamisega tegelevate ettevõtjate loomiseks ja tegutsemiseks. Liikmesriigid peaksid toetama ka suuremaid ostjaid, kes tegutsevad põhikliendina ja kutsuvad väiksemaid ostjaid ühinema mitme ostjaga elektriostulepingutega.
- (8) Avaliku sektori asutused peaksid kaaluma võimalust kasutada oma tarbitava elektri hankimiseks elektriostulepinguid ja kehtestama selliste hangete hõlbustamiseks

asjakohaseid mehhanismid ning integreerima elektriostulepingud energiatõhususteenustega. Avaliku sektori asutustel peaks olema lubatud tegutseda põhiklientidena, kes kutsuvad väiksemaid ostjaid objektiivselt, läbipaistvalt ja mittediskrimineerivalt ühinema mitme ostjaga elektriostulepingutega.

- (9) Liikmesriigid peaksid võtma arvesse elektriostulepingute turgudel tegutsevate sidusrühmade seisukohti ja vaatama läbi asjaomaste lepingute arvestusliku käsitlusega seotud kehtivad eeskirjad, kui need takistavad teatavat liiki elektriostulepingute sõlmimist.
- (10) Elektri puhul peaksid liikmesriigid tagama, et nende määratud pädevad asutused lubavad kooskõlas standardiga CEN 16325:2025 välja anda ja üle kanda järgmistele kriteeriumidele vastavaid päritolutagatisi:
 - (a) nende ajaline täpsus on kindlaks määratud turuajaühiku tasandil;
 - (b) nad on seotud mõnest salvestusseadmest saadud elektriga;
 - (c) nad kajastavad pakkumispirkonda, kus energia toodeti;
 - (d) neid on võimalik piiriüleselt vahetada.
- (11) Selleks et ostulepinguga hõlmatud, taastuvatest energiaallikatest toodetud gaaside päritolu hõlpsamini kindlaks teha, peaksid liikmesriigid rakendama tehnilisi kohandusi, mille eesmärk on integreerida oma riiklikud andmebaasid või päritolutagatiste riiklikud registrid direktiivi (EL) 2018/2001 artiklis 31a osutatud liidu andmebaasi. See võimaldab turuosalistel lisada kõnealusesse andmebaasi taastuvatest energiaallikatest toodetud gaasidele välja antud kestlikkustõendid ja kõik liikmesriikide määratud pädevate asutuste poolt välja antud asjaomased päritolutagatised.
- (12) Liikmesriigid peaksid tagama, et nende riiklikud toetuskavad oleksid kavandatud nii, et need ei takistaks piiriülest biometaanikaubandust. Nad peaksid tagama, et riiklikud biometaani tootmise toetuskavad võimaldavad tootjatel sellistest kavade rakendamisest ajutiselt loobuda, et müüa biometaani, mille eest toetust ei maksta, biometaani ostulepingute alusel teiste liikmesriikide tarbijatele. Liikmesriigid peaksid vajaduse korral kaaluma ka üleminekut tootmispõhistelt toetusmeetmetelt nõudluspõhiste toetusmeetmetele.

- (13) Liikmesriigid peaksid tagama, et töötatakse välja kohalikud kütte- ja jahutuskavad, et kaardistada olemasolevad keskkonnasäästliku soojuse ja jahutuse allikad ning kehtestada heitsoojus- ja -jahutusenergia ning taastuvenergiapõhise kütte ja jahutusega seotud riskide vähendamise kavad, eelkõige kaugkütte ja -jahutuse puhul.

Brüssel, 22.4.2026

Komisjoni nimel
komisjoni liige
Dan Jørgensen

